

Eesti meistrivõistlused individuaalmäluvõistlus

11.09.2021, Vinni-Pajusti

Küsimused: Arko Olesk, Heino Raivet, Hannes Palang, Hannes Rumm ja Eda Post

1. „Kalevipojas“ kirjutatakse selle küla kohta nii:

*Virnas katsid surnud välja,
Kehad kuhjas künkaida,
Mitmes kohas kasvid mäeksi
Surnurütkad sambelilla;
..... hangusivad
Kümme tuhat kooljakeha.*

Mis külast on jutt? Sama küla alla olla jäänud ka Kalevipoja hobuse nahk, mille kohal kevaditi karstiluht ulatuslikult lainetab.

2. Selle Briti sotsiaalkriitilise filmi käilakuju (sünd. 1936) teosed on ka Eesti kinodes tihedad külalised, viimati „Kahjuks ei olnud teid kohal“ („Sorry We Missed You“, 2019). Cannes'ist on ta auhindu toonud kuhjakaupa: kaks Kuldsel Palmioks (,Tuul, mis sasib odrapõldu“ ehk „The Wind That Shakes the Barley“, 2006 ning „Mina, Daniel Blake“ ehk „I, Daniel Blake“, 2016), kolm žürii auhinda, kolm FIPRESCI auhinda ja kaks oikumeenilise žürii auhinda. **Kes on see režissöör?**

3. Kõige tavalisem märgistus nendel on HB, kasutusel on ka F. Sealt edasi tähistavad märgistused ühe omaduse muutumist: ühes suunas B kuni 10B ning teises suunas H kuni 10H. Nõukogude Liidus olid vastavad tähed T ja M. **Mida nii märgistatakse?**

4. **Kes (nimi+nr)?** Eluaastad 1792-1849, neist troonil napilt üheksa, mille jooksul aga juhtis oma riigi muutumist parlamentaarseks demokraatiaks. Oli abielus Paul I tütre Anna Pavlovnaga ning rajas uue palee Tilburgi linna. Too linn peab kuningat tänini meelest, mis hoiab tema nime meil pidevalt silme ees.

5. Kes on **300 m jooksu maailma tippmarkide omanikud** (meeste ja naiste seas)? Mõlemad töid Rio olümpiamängudelt ühel ja samal alal kulla, naisel õnnestus seda korrata ka Tokyos.

6. Welbike oli Teise maailmasõja ajal toodetud tsikkel, mis oli loodud selleks, et seda saaks langevarjuga dessantväelastele kaasa heita. Pärast sõda asus ratta looja seda tootma ka tsiviilelanike jaoks, kuni 1954. aastani valmis neid umbes 27 000. **Millise koeratõu järgi sai see tsikkel nime?**

7. Marshalli saared, Mikroneesia ja Palau kasutavad kõik ühte ja sama **rahaühikut**. Millist?

8. Selle **Ameerika kirjaniku** romaanidest on eesti keeles ilmunud tema läbimurderomaan „Valge müra“ (1985, e.k 2005) , „Null K“ ja „Kosmopolis“ (mõlemad e.k. 2020). Postmodernismi kalduva kirjaniku käsitletud teemade seas on olnud Lee Harvey Oswaldi elu („Libra“), Külma sõja ajalugu („Underworld“) ja 9/11 terrorirünnak („Falling Man“). Auhindu on ta juba saanud palju ning tihti figureerib ta nimi ka võimalike nobelistide nimekirjas. Kes?

9. Millise **mütoloogiast inspireeritud nime** andis Carl Linne tsitruseliste viljade tüübile? Tänapäeval on selle tüübi kohta kasutusel paralleelnimed tsitrusvili ja pomerantsvili.

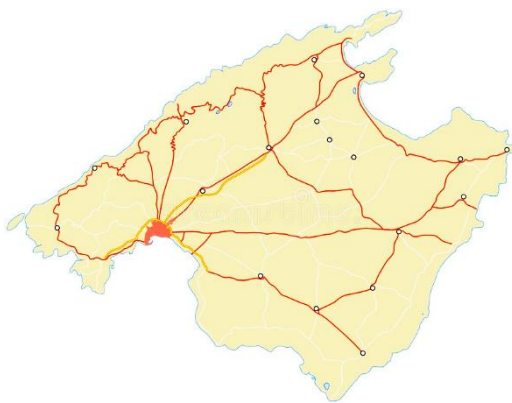
10. Üldiselt on igal riigil omaenda kaugvalimiskood, et mõnel juhul on riigid otsustanud koodi jagada. Valides +1, saab helistada nii USAsse kui ka Kanadasse, samuti Kariibi pisiriikidesse. **Millised kaks riiki** omavad kaugvalimiskoodi +7?

11. Pildil on Robert Kõrvits Spordi- ja Olümpiamuuseumile üle andnud eseme, mida hoidis enda käes üle 30 aasta. Teadaolevalt on ta ainus, kel midagi sellist säilinud. **Milllega on tegu?**

12. 2016. aastal tõi Instagram välja Snapchatist inspireeritud funktsiooni, milles üles laaditud fotod kaovad 24 tunni möödudes. Järgmisel aastal tuli sama asjaga välja ka Facebook. Millist sarnast nime selline **kaduvate fotodega koht** kõigil platvormidel kannab?

13. Kui Saaremaa asetseks Vahemeres, oleks ta pindalalt sealsete saarte hulgas kaheksandal kohal. **Milliste saarte** vahele ta paigutuks? Need kuuluvad eri riikidele, ühel asub UNESCO maailmapärandi nimekirja kuuluv Tramuntana mäeahelik, teisel nimekirja esitamise ootel olev kivistunud mets.

14. Wikipedia definitsiooni kohaselt on see „hajasandmebaas, mille andmete uuendamine toimub läbi matemaatilise konsensuse saavutamise algoritmi“. **Milllega on tegu?** Pisut arusaadavamalt selgitades on tegu süsteemiga, mis võimaldab kahe osapoole vahelisi tehinguid tõhusalt, kontrollitavalt ja püsivalt salvestada – iga uue tehingu puhul lisandub jadasse uus liige, kus vajalikud andmed on kirjas ning tagasiulatuvalt midagi enam muuta ei saa. Sellele tehnoloogiale on ehitatud *bitcoin*, aga ka mitmed Eesti ettevõtte Guardtime küberturvalisuse lahendused.

15. See **mõisnik** kiitis oma talupoegi nii: "Tuhala talupojad on oma kombelisuses, jõukuses ja hariduses teistest talupoegadest terve sajandi võrra ette jõudnud, ilma et sellest kuni praeguse ajani mingeid kahjulikke tagajärgi oleks tekkinud, mida omavoli ja privileegide kaitsjad nii väga kardavad ja ennustada tahavad." Samal ajal oli toosama mõisnik esimese Liivimaa atlase autor. Maakondade kaupa koostatud kaardid, ilma projektsiooni, mõõtkava (umbes 1:200 000) ja usaldusväärse taustinfota, ilmusid aastail 1791-1810, esindasid parimat tolleaegset taset ja on huvitavad tänapäevalgi. Kes oli see mõisnik?

16. Pildil nähtav teos „Mees peasidemega. Autoportree peahaavaga“ oli väljas 2020. aastal Tartu Kunstimuseumis tema suurel ülevaatenäitusel „Nostalgia“. Tänavu 80. sünnipäeva tähistav kunstnik pälvis ka 2021 Eesti Vabariigi elutööpreemia kultuuri vallas. **Kes?**

17. Selle taime olevat esimesed kolonistid toonud Ameerikast. Söödavad on taime mugulad (fotol praetult), mis sisaldavad inuliini. 1615. aastal, kui ühe Brasiilia suguharu esindaja külastas Vatikani, olid seal parasjagu väljapanekul küsitava taime mugulad, kui Kanada prantslaste

ületalve elamise toit. Kuna eurooplastele oli see üks Ameerika puha, jäigi suguharu nimi paljudes Euroopa keeltes taimele külge. **Küsime tavalist eestikeelset nime JA brasiilia suguharust tuletatud nime.**

18. Tema vanavanavanaisa Georgios Karagiannis kolis omal ajal kodusest Kozanist Chemnitzisse ja aitas koos oma vennaga seal püsti panna tekstiilitööstust, mille eest sai kuningalt aadlitiitli. Tema ise on Viini, Salzburgi ja Berliini aukodanik ja 40-kordne Grammy nominent. Esimese tema nime kandva auhinna pälvis 2003. aasta Anna Sophie Mutter. **Kes?**

19. 2020. aasta oktoobris teatas Saksa välisminister parlamendis, et küsitav **riigipea** ei tohiks oma riigiasju ajada Saksamaa pinnal. Oli avalik saladus, et riigipea eelistas olla Saksamaal, näiteks suure osa pandeemia-ajast veetis ta pildil olevas Baierimaa hotellis (Grand Hotel Sonnenbichl), kus oli endale ja 20 naisest saatjaskonnale broneerinud terve korruse. Hoiatus mõjus ja riigipea naasis oma riiki. Kes? Riigi eest 1 p.

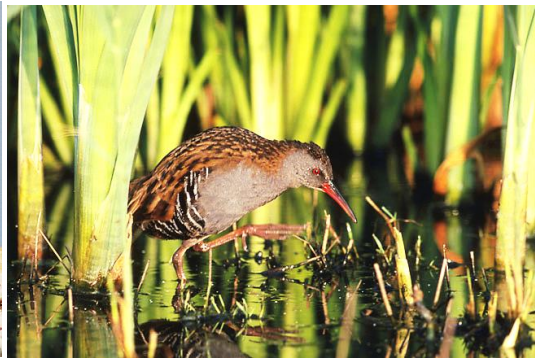
20. 🎵🎵🎵 Laulja sünniaastaga 1942 esitab oma viimaseks jäänud, 2014. aasta plaadil pala, mis oli 1988. aastal sündinud laulja hitt. **Nimetage mõlemad!**

21. Selle **perekonnanime** kandjate seast leiab Argentina 19. sajandi presidendi, Itaalia maailmarekordiomanikust ujuja, Slovakkia poliitiku ning Lõuna-Ameerika jalgpallitreeneri, kes on neljas riigis, sh Inglismaal võitnud liiga. Mis perekonnanimi?

22. HW Longfellow mõtles **selle nime** välja Hiawatha armastatule, kes traagiliselt sureb. Dakoota keeles tähendabki see juga või langevat vett. Nüüd kannavad seda nime muu hulgas juga, park, oja, akadeemia Minneapolis, avenüüd nii Minneapolis kui St Paulis, linn, laevad, saared nii lähedal kui kaugel. Isegi Austraalias kannab üks juga selle väljamõeldud indiaanitüdraku nime ja kaks avenüüd Aucklandi eeslinnades Uus-Meremaal. Mis nimi?

23. Eesti „ükssarvikute“ nimekiri aina pikeneb. Millise neist, mille väärtus enamusosaluse müügi järel kerkis hinnanguliselt üle miljardi dollari, asutasid 2010. aastal Timo Rein, Urmas Purde, Ragnar Sass, Martin Tajur ja Martin Henk? **Ettevõtte** tegeleb müügijuhtimise tarkvara arendamise ja müügiga.

24. Kui jätta kõrvale põhinime ees olevad täiendid (antud juhul nõmme- ja roo-), on pildil olevate lindude nimed teineteisele peegelpildid – üht tagurpidi lugedes saab teise nime. **Mis linnud?**

25. Selle **ettevõtte** nimi on Eestis saanud teatud tüüpi rõivatüki üldnimeks. Ese sündis 1990. aastatel, mil Kataloonia mootorrattur Joan Rojas otsis sõiduks sobivat lahendust, mis annaks sooja ja kaitseks ka päikese ja tuule eest. Loodud toode sai kiirelt sportlaste ja ka teiste seas populaarseks ning kasvas ettevõtte rahvusvaheliseks. Mis ettevõtte?

26. Pildil olev taies on püstitatud Kalmõkkias Jašalta asulas ühe **eesti soost mehe** auks. Kelle? Samale mehele on ka Eestis tänaseks muuseumitesse teisaldatud sambaid püstitatud.

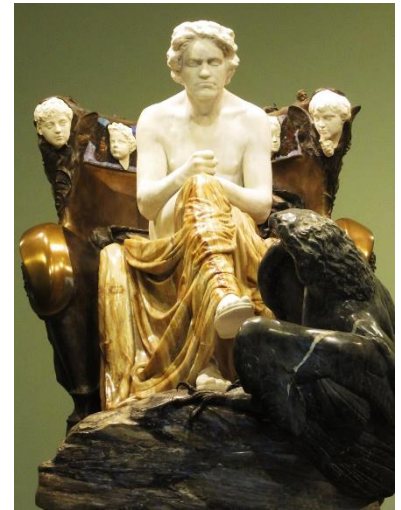

27. Rootsi teivashüppetähe Armand Duplantis' hüüdnimi kattub Eesti suurima arengukoostöö, humanitaarabi ja maailmaharidusega tegeleva **organisatsiooni** nimega. Mis nime kannab see 2007. aastal asutatud MTÜ?

28. Sellele **Galiitsia linnale** on antud hüüdnimi Oliivilinn. Räägitakse, et pärast relvastatud konflikti Kastilia Isabeli ja Juana La Beltraneja pooldajate vahel, oli esimene võitjana andnud korralduse kõik oliivipuud maha lõigata ja välja juurida, kuna need sümboliseerivat rahu. Siiski ei suutnud Isabel välja juurida oliivipuud linna keskel, mille järeltulija kasvavat linna keskväljakul siiani. Linna peetakse maailma suurimaks kalasadamaks ja samuti on küsitav linn elanike arvu poolest (koos oma munitsipaalüksusega) Hispaania suurim nende hulgas, mis pole provintsipealinn. Narvas sündinud Valeri Karpin mängis Hispaania kõrgliigas selle linna võistkonnas aastail 1997-2002.

29. Jeff Bezose kosmosefirma Blue Origins suborbitaalraketi – millega ärimees ise kosmose piiril käis – nimi on New Shepard. Seda teades pole keeruline ära arvata, mis nime hakkab kandma ettevõtte **orbitaalrakett**. Millist?

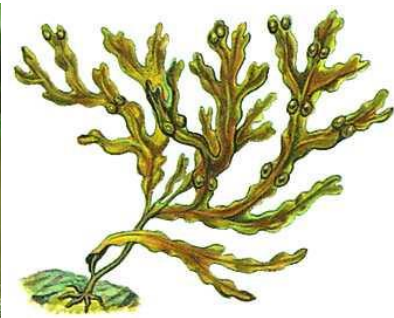
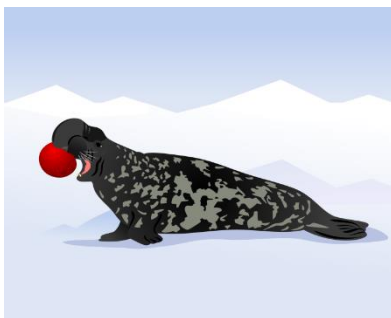
30. 1902. aastal korraldas Viini Setssessioon ühele isikule pühendatud näituse, kus oma töid esitlesid 21 kunstnikku. Nad püüdsid Gesamtkunstwerki idee poole, et eri vahenditega anda edasi ühtset sõnumit ning sellest sai rühmituse üks menukamaid näitusi. Gustav Klimti panus oli otse seinale maalitud friis, näete aga Max Klinger skulptuuri küsitavast isikust. **Kellele oli näitus pühendatud?**

31. Algses komplektis on neid kolm ning asusid Eestis tööle aastatel 2010 ja 2011. 2015. aastal asendati nad Eestis ühe nelikuga, mille järel siirdus kaks neist Saksamaale ning said nimedeks Anne-Marie ja Grete. 2019. aastast saab neid kohata juba Kanadas, nüüd nimede all Qajaq W ja Kamutik W. **Mis nimede all** tundsite kolmikut meie?

32. Millise **tiitli** (ld.k. „auväärne, suursugune“) omistas Rooma senat 27 eKr Gaius Julius Caesar Octavianusele? Sellest sai ka hilisemate keisrite peamine tiitel ning enda tiitlite nimistus on seda kasutanud ka Karl Suur ja Otto I.

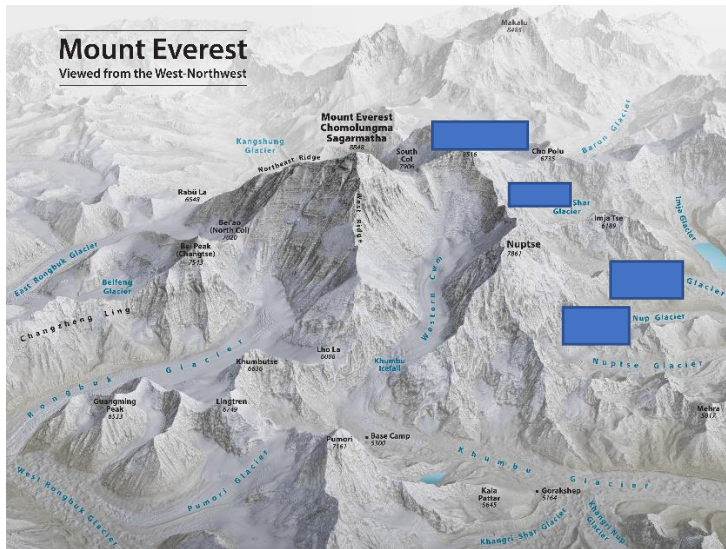
33. Kõigi piltidel olevate liikide eestikeelses nimes on **üks ühine sõna**. Milline? Ehk aitab ka lapsepõlvest tuttava Ado Grenzsteini loomingu meenutamine.

34. Selle **haigla** lasi 1710. aastal katkuhaigete jaoks asutada Preisi kuningas Friedrich I, seejärel sai sellest vaestele suunatud heategevushaigla. 19. sajandil integreeriti see Humboldti ülikooliga ja tänapäevalgi tegutseb see Berliini ülikoolide õppehaiglana, kuuludes maailma tippkliinikute sekka. Rohkem kui pooled Nobeli meditsiinipreemia pälvinud Saksa teadlased on olnud sellega seotud. Mis haigla?

35. Sellenimelise USA partei asutas 1995. aastal Ross Perot ja saavutas selle presidendikandidaadina 1996. aastal läbi aegade parima kolmanda kandidaadi tulemuse. Sama partei all on presidendiks kandideerinud veel Pat Buchanan ja Ralph Nader, 2000. aastal proovis kandidaadiks saada ka Donald Trump. Jesse Ventura valiti selle partei esindajana Minnesota kuberneriks. Samanimelise Läti erakonna asutas 2011. aastal Valdis Zatlers ja saavutas sama aasta parlamendivalimistel teise tulemuse, enne kui erakond lagunes. Teisteski riikides on sama või sarnase nimega erakonnad olnud mõjukad. **Milline nimi ühendab neid erakondi?**

36. Milline **kaheksatuhandene** on Everesti lähim naaber?

37. 2016. aastast peab **selle spordiala** Eesti alaliit kohalikku kuulsuste halli. Sinna kuuluvad: Märt Räli, Aleksei Smirnin, Aleksandr Šljapnikov, Arkadi Barinov, Tõnu Eapost, Jaan Ahi, Rein Miller, Karl Liiv, Hillar Maldre, Raoul Saue ja Endel Saarva. Mis ala?

38. Küsitav **toiduaine** on sisuliselt kuivatatud ja purustatud nisu. Seda kasutatakse pilaffides, suppides, pagaritoodetes või täidisena. Tabboleh' salatis on see peamine koostisaine. Aine tekstuur sarnaneb kuskussi omaga, aga seda valmistatakse sarnaselt riisiga. Mis toiduaine? Sõna algus langeb kokku ühe Euroopa riigi nime algusega.

39. Vasakul pool on 1969. aastal sündinud Eesti dirigent, kes on alates 1993. aastast Vanemuise dirigent, juhatab ka Tartu Ülikooli Sümfooniaorkestrit ning Estonias Rasmus Puuri ooperit „Pilvede värvid“. Parempoolne mees on 1970. aastal sündinud Eesti bass-bariton, kes on teinud rolle paljudes Euroopa ooperimajades (nt Esa-Pekka Salonen, Gustavo Dudameli, Valeri Gergijevi jt käe all). Korra on ta kandideerinud ka Saksa Teatriauhinna. Meestel on ühine eesnimi ja kui nad peaksid koostööd tegema, saaks afišil kasutada üht tuntud sümbolit. **Mis on meeste perekonnanimed?**

40. Selle rajatise lasi mõisnik von Mensenkampff 1879. aastal püstitada Tarvastu linnuse varemete ja oma perekonna kabeli juurde. 1930. aastal kinkis mõisahärra rajatise ühele Eesti linnale, kus sellest on kujunenud oluline vaatamisväärsus ja linna üks sümboleid. **Mis linnas, mis rajatis?**

41. Selles mitte just meeldivas **nimekirjas** on Omaani araabia orüksi reservaat (2007), Dresdeni Elbe jõe org (2009) ning äsjase lisandusena Liverpooli merekaubandusega seotud linnaosa (2021), põhjuseks Evertoni uus staadion. Sarnase saatusega on teinekord ähvardatud ka Tallinna. Mis saatus?

42. 1539. aastast pärit Baieri seaduse ning 1553. aastast pärit Albrecht V dekreedid kohaselt tohtis õlut pruulida vaid kindlal ajavahemikul, ühest tuntud päevast teiseni. **Mis päevad** piiritlesid õlletootmist? Muul ajal oli see liiga tuleohtlik.

43. Rakvere linnas asuv mälestuskivi sellele Eesti NSV Teaduste Akadeemia **akadeemikule** on üsna tagasihoidlik. Tänavu nurgakivi saanud Ülemiste Citysse kerkiv rohehoone, mis hakkab tema nime kandma, on aga palju uhkem monument. Kontori üürnike seas on juba Skeleton Technologies ja Fujitsu, kas tuleb ka mõni ravimifirma, pole veel teada. Kes on see akadeemik?

44. See **olevus** on ühine tegelane paljudes Austraalia aborigeenide müütides, tihti loojajumaluse rollis. Lääne antropoloogid on talle andnud nimeks Vikerkaar... Sama olevus esineb paljudes teisteski mütoloogiates: Sumeri viljakusjumal Ningizzida, Egiptuse jumalanna Wadjet, asteegi jumalus Quetzalcoatl, hinduismi pooljumalused naagad, Põhja mütoloogias Jörmungandr jpt. Milline olevus?

45. Millise **Liibanoni päritolu kirjaniku** tuntuim teos on 26 esseest koosnev "Prohvet" (eesti keeles 2012, Doris Kareva tõlkes)? 1923. aastal ilmunud teos on tõlgitud enam kui sajasse keelde ning püsinud läbi aegade menukana. Raamat kõneleb Almustafast ehk Orfaleesi linna elama sattunud prohvetist, kes valmistub pöörduma tagasi koju ning peab enne laevale astumist rea kõnesid üldinimlikel teemadel.

46. Portselani nimetus tuleb itaalia keelest („väike pörsas“), kus sellega on viidatud ühe mereteo kojale. Nende kodasid on kasutatud maksevahendina ja on teada, et karpe kandsid ehetena muinasajast alates ka eestlased ja nende sugulashõimud. Milline **tigude perekond** (*Cypraeidae*)?

47. Socotra on Jeemenile kuuluv saarestik India ookeanis. Jeemeni kodusõja tõttu olid saared jäänud keskviimast üsna unarusse, üks teine riik saatis sinna aina abisaadetisi, kuniks 2018. aastal maabus sealt riigist sadakond sõdurit, kes võtsid üle lennujaama ning valitsushooned. Kaks nädalat hiljem saatis oma väed piirkonda ka Saudi Araabia ning selle survele leppis annekteeriv riik Jeemeniga kokku anda kontroll tagasi. **Mis riik** annekteeris kaheks nädalaks Socotra saarestiku?

48. Pildil olev **maletaja** võitis viimase male maailmameistri pretendentide turniiri ja alustab novembris tiitlimatši maailmameistri Magnus Carlseni vastu. Kas mäletate veel pretendendi nime? Teatud moel võib ka „ei“ olla õige vastus.

49. See keskajast pärit traditsioon on Saksamaal veel elujõuline, peamiselt puuseppade seas. Selle kohaselt peab käsitööline enne meistriks saamist kolm aastat olema nn praktikamatkal (Walz). Nad rändavad külast külla ja tasuvad kõige eest tööga. Koju ei tohi nad selle aja jooksul minna, kodule lähemale kui 50 km ka mitte. Ta peab olema vallaline, alla 30-aastane ja võlgasid ei tohi tal olla. **Kuidas eesti keeles neid tegelasi nimetatakse?**

50. 🎵 Selle **tummfilmi** lavastaja lootis, et iga 20 aasta tagant kirjutatakse filmile uus muusika. Peaaegu nii on ka läinud: algse heliriba helilooja oli Edmund Meisel, 1950. aastal kirjutas uue muusika Nikolai Krjukov, 1986. aastal Eric Allaman, 2004. aastal Pet Shop Boysi mehed Neil Tennant and Chris Lowe, 2011. aastal Michael Nyman. Nimekiri on pikemgi, samuti on kasutatud Šostakovitši sümfooniasid. Mis film? Kuulete Nymani versiooni filmi võtmestseenist.

51. Marija Kisseljova oli aastail 2001-2005 Vene Esimeses kanalis mälumängusaate „Nõrgim lüli“ kohaliku versiooni saatejuht, vahepeal luges ta ka NTVs spordi uudiseid. Selle kõrval jätkas ta oma edukat sportlaskarjääri, mille tipuks on kolm olümpiakulda: 2000. aastal Sydneys paaris- ja võistkonnavõistluses ning 2004. aastal Ateenast võistkonnavõistluses. Praegu on ta Moskva linnaduuma liige. **Millisel spordialal** ta oma kullad teenis? Alates 2000. aastast ongi kõik kullad sel alal võitnud Venemaa sportlased.

52. Ühes Eesti linnas sündisid 1987.a. kahel järjestikusel päeval erinevates peredes kaks tütarlast. Mõlema esimene täispikk album ilmus 2008. aastal: ühel „Love is Dead“, teisel „Tunnete allee“. **Nimetage mõlemad!**

53. Hiina rikkaim inimene on Tencenti asutaja ja juht Ma Huateng. Nagu hiinlastel kombeks, on ka tema valinud endale läänepärase ees- või **hüüdnime**, et nimi oleks rahvusvaheliselt suupärasem. Mis nimega on Ma tuntud? See viitab, et perekonnanimi Ma tähendab tõlkes „hobust“.

54. **Mis lind** on pildil? Pildil on ta talverüüs ning siia talvituma jääb neid igal aastal kuni paar tuhat isendit.

55. 1978. aasta 27. juunil kaaperdasid Palestiina Vabastamise Rahvarinde võitlejad Air France'i lennu Pariisi ja sundisid lennuki maanduma Ugandas Entebbe lennuväljal. Diktaator Idi Amin ja tema sõjavägi toetasid lennukiröövijaid ja pakkusid neile kaitset. Reisijate hulgast eraldati juudisoost isikud ja nõuti Iisraeli valitsuselt Palestiina vanglates istuvate vangide vabastamist, Iisraeli valitsus toimetas pimeduse varjus sada dessantväelast 4000 km kaugusele Ugandasse. Vabastamise käigus 102 pantvangi päästeti ja neli tapeti. Hävitati Uganda armee 11 hävituslennukit. **Iisraeli dessantväelaste juht** sai aga surma. Kuidas oli tema nimi?

56. **Millise riigi kontuur** on pildil?

57. See **Tallinna Ülikooli osaluskuultuuri professor** on olnud aktiivne sotsiaalmeedia uurija. Tema doktoritöö käsitles selfisid, eesti keeles ilmus äsja raamat „Seks ja sotsiaalmeedia“ ning inglise keeles teos võrgustikust Tumblr. Kes?

58. **Millise lauamängu** laiendustest on eesti keeles saadaval „Linnad ja rüütlid“ ning „Meresõitjad“, inglise keeles on olemas veel „Traders & Barbarians“ ning „Explorers & Pirates“?

59. Ajalehe Hufvudstadsbladet asutaja kunstikollektsioon avati eramuuseumina avalikkusele 1965. aastal. 2018. aastal avas muuseum Helsingi kesklinnas uue maa-aluse muuseumisaali, millest sai kohe rahvusvaheline edulugu. Mis nime see **muuseum** kannab?

60. 🎵🎵 Kuuldav pala kannab ühe **Prantsuse kuninga** nime. Kelle (nimi+nr)? Ta oli aktiivne valitseja, kellele oli tähtis ka kunsti ja käsitöö olukord Prantsusmaal.

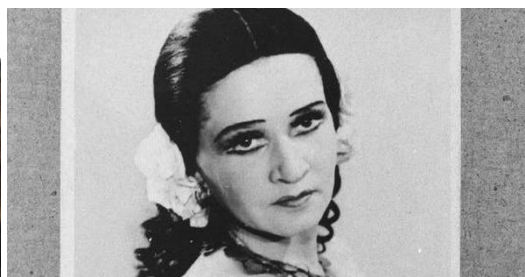
Nende arendamiseks kutsus kuningas välismaalt sadu kunstnikke ja käsitöölisi ning majutas nad koos oma ateljeedega hoonete esimestele korrustele. Selline süsteem toimis kakssada aastat, kuni keiser Napoleon sellise praktika keelas. Pala ise on leidnud restauratsiooni ajal kasutust Prantsusmaa mitteametliku hümnina. Kuna ta oli sünnilt protestant ja pöördus katoliiklusse alles neli aastat pärast kroonimist, oli mõlema kiriku pooldajate seas tema vastaseid ning lõpuks ta mõrvatigi ühe fanaatilise katoliiklase poolt.

61. Kui võtta arvesse planeetide tegelik vahemaa igal ajahetkel, siis milline on suurema osa ajast **Maale lähim planeet**?

62. See 2463 meetri kõrgune peaaegu ideaalselt korrapärane koonus on oma riigi aktiivseim **tegevvulkaan**. Legendi järgi olla vulkaan tõusnud kahe armastaja, Magayoni ja Pagaronomi matusepaigast. Hiljem kolis sinna bikolanode peajumal Gugurang, kes hoiab seal püha tuld. Loomulikult on selline koht teel UNESCO maailmapärandi nimekirja. Mis vulkaan? Riigi eest 1 p.

63. Pildil on Venemaa muusikali- ja filmitäht Anastassia Makejeva ühes 2006. aastal valminud Eesti filmis. **Nimetage film ja tema kehastatud isiku nimi (eesnimega)**! Teisel pildil näete isikut ajaloolisel pildil.

64. Koroonapandeemia ja muud ekstreemsed sündmused on toonud esile uusi kangelasi, keda varem võib-olla nii hästi ei tuntud. Küsime isikut, kes on vehklemises aastatel 1992-1994 tulnud Stockholmi Politsei Spordiseltsi esindajana kolm korda Rootsi meistriks. Maailmameistrivõistlustel on ta Eesti võistkonnas esinenud 1993. On tõenäoline, et kui ta oleks oma sportlaskarjääri veidi pikemalt tõsiselt võtnud, oleks ta ka ühe Aafrika riigi meistriks võinud tulla, ent isik keskendus oma õpitud erialale.

Kes?

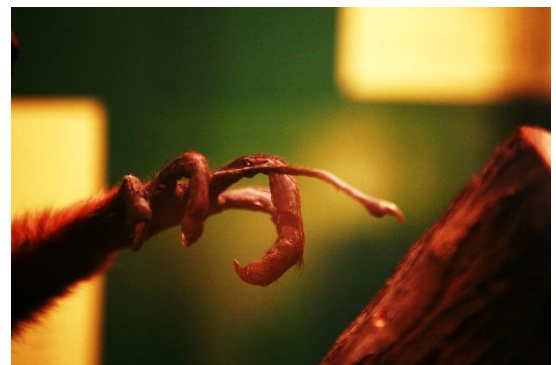
65. Aastail 1889-90 Prantsusmaal Saint-Pauli vaimuhaiglas viibides tegi Vincent Van Gogh umbes 30 maali teiste tuntud kunstnike tööde põhjal. Need polnud otsesed koopiad, pigem tõlgendused või töötlused. **Milliste kunstnike tööd** on nähtavate maalide („Pieta“ ja „Külvaja“) aluseks?

66. Sel aastal on lipupäevi kalendris 17. Neist tervenisti viis on ühes **kalendrikuus**. Millises?

67. 2019. aasta Riigikogu valimistel pääses parlamenti **kaks inimest**, kes kuulusid ka 1992. aastal alustanud Riigikogu koosseisu. Kes? Toona olid mõlemad Isamaa nimekirjas, ühest neist sai aga õige pea Reformierakonna asutajaliige. Mõlemad on mitmekordsed ministrid. Reformierakondlane on jätkuvalt saadik, kuulub näiteks keskkonnakomisjoni, saarte toetusrühma ja Haapsalu raudtee taastamise toetusrühma. Isamaalane on nüüdseks parlamendist lahkunud, tema asendusliige on Heiki Hepner.

68. Pildil on ühe **õise eluviisiga imetaja** käsi. Peenikese sõrmega kopsib ta puutüvesid, otsides õõnsusi. Neid kuuldes närib ta tüvesse augu ja õngitseb pika sõrmega sealt välja putukaid. Mis loom (*Daubentonia madagascariensis*)?

69. Selle **eesnime** mõtles välja Serbia liberaalne poliitika Vladimir Jovanović, kes John Stuart Mill teosest „Vabadusest“ inspireerituna pani selle nimeks oma 1869. aastal sündinud pojale (kaks aastat hiljem sündinud tütar sai nimeks Pravda). Pärast Teist maailmasõda, kuni 1980. aastateni oli see Serbia populaarseim mehenimi. Milline nimi, mis on figureerinud ka Eesti popmuusikamaastikul?

70. Esmalt anti sellele **mõõtühikule** nimeks „cadil“, mille aluseks on vana-kreeka „kados“ ja ladina „cadus“, mis mõlemad tähendavad anumad. 1793. aastal võeti kasutusele tänapäevane nimetus, aluseks kasutusest kadunud Prantsuse mõõtühik, mille nimi omakorda tulenes ühe Sitsiilia mündi nimest. Milline igapäevane mõõtühik?

71. ♪♪ See, et „Viimse reliikvia“ venekeelses versioonis laulis Georg Ots, on üsna tuntud fakt. Ent film dubleeriti täies mahus veel **ühte Euroopa keelde**. Kuulete sealt ühte laulu. Mis keel?

72. See **elektribörs** sai alguse Norra energiaturu avamisest, järjest liitusid teised Põhjamaad ja Balti riigid ning nüüd kaupleb börs juba 15 Euroopa riigis. Ligi 90 protsenti Põhja- ja Baltimaade elektrist käib läbi selle börsi. Mis on selle nimi?

73. Tegemist on väidetavalt IKEA kõige populaarsema tootega, mida ostetavat mitu tükki minutis. 1979. aastast valikus olevat raamaturiiulit on saadaval eri mõõtudes ja kombineerimisvõimalustega. Mis on selle **mudeli nimi**?

74. Maailma suurim etenduskunstide festival sai alguse 1947. aastal, mil ühe linna teatrifestivalile ilmus kutsumata kohale kaheksa truppi, kes andsid oma etendused programmiväliselt. Varsti hakkas see alternatiivne festival kasvama ning sai hüppelauaks paljudele tänaseks tuntud esinejatele ja teatritegijatele, teiste seas Rowan Atkinsonile ja Stephen Fryle. Tänapäeval moodustab püstijalakoomika umbes kolmandiku programmist. Festival on inspireerinud sarnaseid (ja samanimelisi) ettevõtmisi mujalgi, teiste seas Tallinnas. **Mis linn ja mis nime kannab festival?**

75. Ernst Reuter (1889-1953) oli legendaarne Berliini linnapea, kes pidas 1948. aastal maha põlenud Riigipäevahoone esisel väljakul ligi 300 000 berliinlasele kõne, milles pöördus Nõukogude blokaadi vastu abi saamiseks maailma rahvaste poole. Selle tulemusel loodi Berliini abistamise õhusild. 30 aastat varem oli ta aga venelastega koostööd teinud: I maailmasõjas langes ta venelaste kätte vangi, mõjutus kommunismist ning sai Leninilt pärast oktoobrirevolutsiooni ühe ülesande, millega tegeles kuni 1918. aasta novembrini, mis Saksamaale tagasi pöördus. Tema algatatu oli edukas, formeerus ametlikuks 1924. aastal ja toimus 1941. aastani. **Mille loomise algatas Reuter Lenini ülesandel?**

76. **Milline loomade selts** jaguneb tänapäeval viide alamseksi: kooldkaelalised, meri...alised, pehmenahalised, pöördkaelalised ja puudu---ilised? Lünkades on erinevad sõnad.

77. See poolel teel Kyushu ja Korea poolsaare vahel asuv **Jaapani saar** oli mütoloogia kohaselt üks kaheksast algsest Jaapani saarest. Kanalitega on põhisaar jagatud kolmeks. Saarega sama nime kannavad ka väin, hoovus ja Vene-Jaapani sõja merelahing. Nime aitab meenutada ka Playstationi samuraiteemaline mäng, mis oli 2020. aasta üks kõrgemini hinnatud videomänge. Mis saar?

78. See **Marveli superkangelane** ilmus esmakordselt 1962. aastal. 2000. aastal tehti temast paralleeluniversumis aset leidv nn Ultimate-versioon, milles algne superkangelase kehastaja hukkub ja tema koha võtab üle 13-aastane afroameerika päritolu Miles Morales. Ühel hetkel viiakse alternatiivne ja põhiuniversum lugudes siiski kokku ning naaseb ka algne kehastaja. Milline superkangelane? Moralese tegelaskujuga oli ka 2018. aasta animafilm, mis võitis parima animafilmi Oscari.

79. Kahe aasta pärast toimuv naiste jalgpalli MMi finaalturniir on esimene jalgpalli suurturniir, mis peetakse korraga kahes konföderatsioonis. **Millised kaks riiki** turniiri võõrustavad?

80. Saksa keemik Erich von Wolf mõõtis 1870. aastal eri köögiviljade rauasisaldust ning eksis ühe puhul komakohaga, näidates, nagu oleks seal rauda kümme korda rohkem. Sellest sai alguse köögivilja kui imetoidu maine, mille tõttu sunniti miljoneid lapsi seda pidevalt sööma. Eksimusele saadi jälile alles 1937. aastal. Ka meremees Popeye neelas iga kord purgitäie seda toitu, kui soovis ekstra jõudu. **Mis köögivili?**

81. Algul tähistas see odavaid krimkasid ja põnevikke, sealt edasi laienes see samalaadsetele filmidele ning leidis eriti kasutust žanrinimena (erootiliste sugemetega) õuduspõnevike kohta. Tuntuim selliste filmide lavastaja on ehk Dario Argento. Mis nime kannab see **Itaalia žanr**, mis on saanud nime algsete juturaamatute kaanevärvi järgi? Itaaliakeelne nimetus on 2 p, värvi nimetus 1 p.

82. Kohe kui esimene Nõukogude okupatsioon oli lõppenud, asuti selle koledusi jäädvustama ning 1943. aastal ilmus Eesti Omavalitsuste toetusel **koguteos** sündmustest Eestis aastail 1940-41. Targu puudusid peatükkidel autorite nimed, pärast Teist maailmasõda suleti teos keelatud raamatuna erifondidesse. Mis on raamatu pealkiri?

83. Lätlane vaatab seda pinki, mille Tartu Galwayle kinkis ja mõtleb: oo, üks meie olümpiamedalist sobiks ka nime poolest siia pingile. Mis on selle **lätlase eesnimi**?

84. Millisest **usukogukonnast**, seal elamisest ja sealt lahkumisest, on viimasel paaril aastal tehtud Netflixis ridamisi sarju: „Unorthodox“, „My unorthodox life“, „One of Us“ ja „Shtisel“?

85. Sebastian Ogier' võiduga lõppenud 2020. aasta WRC sarjas sõideti lõpuks vaid seitse etappi. Algselt kalendris olnud rallidest tühistati lausa kümme. Neist üheksa loomulikult pandeemia tõttu, üks aga riigis puhkenud poliitiliste rahutuste pärast. **Millises riigis?** Protestid puhkesid pealinna metroopileti hinnatõusust ja viisid selleni, et mullu oktoobri hääletas rahvas uue referendumi koostamise poolt. Seda koostama hakkava kogu valimised olid tänavu mais.

86. Seda **rajatist** kutsuti alguses selle algatanud New Yorgi kuberneri järgi ka Clintoni hulluseks. Ehitamine algas 1817. aastal, mil Ameerikas polnud veel ühtki inseneri, kes midagi samalaadset oleks iial teinud. Õpiti töö käigus ja seejuures leiutati ka Rosendale'i tsement, mille kasutamine tagas ettevõtmine õnnestumise. Rajatis valmis 1825. aastal ning sellele omistatakse seni tagasihoidlik New Yorgi kasvamise jõukaks suurlinnaks, mõnede arvates isegi Ameerika kasvamise globaalseks majanduslikuks suurvõimuks. Mis rajatis?

87. Millise sõnaga tähistatakse **lõhede** ühe- kuni kolmeaastaseid **noorkalu**? Seda sõna kohtame arvukate teiste olendite nimedes, näiteks liblikad ...-valgekaruslane ja ...-sinitiib, mardikas ...-mudaujur, kala ...-liivrai, taimed ...-jänesekapsas ja ...begoonia, rääkimata hirvedest ja vesilikest.

88. Pildil nähtavat **Nissani mudelit** toodeti aastail 1999-2015. Nissan litsentsis mudeli nime maastikutriatloni sarjalt, mida peetakse selle ala mitteametlikeks maailmameistrivõistlusteks. Triatlon koosneb 1,5 km ujumisest, 30 km maastikurattasõidust ja 11 km krossijooksust. Mis mudel/ala?

89. 2017. aastal korraldas Raadio 2 küsitluse, milles kutsus kuulajaid üles valima **Eesti kõigi aegade parimat lugu**. Ruja „Eesti muld ja Eesti süda“ ning Tõnis Mägi „Koidu“ ees tuli võitjaks laul, mille autorid on Mikk Targo ja Jüri Kõrgema. Mis pala? Ka Valter Ojakäär on Debora Vaarandi sõnadele kirjutanud sama pealkirjaga laulu.

90. Nähtavas Tartu majas tegutses aastal 1991-2007 **ühe kirjaniku** muuseum, mis lõpuks suleti külastajate vähesuse tõttu. Enne seda oli aga kaalumisel Uue-Varbla mõisa samale kirjanikule pühendatud eramuuseumi rajamine. Varblas on talle vähemalt mälestuskivigi. Kes on see kirjanik?

91. Tokyo OMi kõige edukamate sportlaste seas domineerivad loomulikult ujujad – esimese üheksa seas on neid kuus. Teiste alade esindajatest olid edukaimad kolm kulda võitnud korealanna San An, Uus-Meremaa esindaja Lisa Carrington ja Jamaica sprinter Elaine Thompson-Herah. **Millistel aladel** võistlesid kaks esimesena nimetatud naist?

92. Kuidas nimetatakse töökohtade vähenemise tõttu tekkinud **uut sotsiaalset klassi**, lühiajalistest töölepingutest sõltuvat ja väheste sotsiaalsete garantiidega tööjõudu? Sinna kuuluvad näiteks ühelt praktikalt teisele liikuvad noored, ebakindlate tähtajaliste lepingutega inimesed, aga ka osa teadlastest ja loomeinimestest.

93. Belgia koloniaalimpeerium lakkas olemast 1962. aastal. Tänane Kongo DV oli iseseisvunud 1960. aastal, nüüd lahkusid ülejäänud kolooniad, moodustades **kaks uut riiki**. Millised?

94. Kuidas nimetatakse **lihtsaid Itaalia söögikohti**? Algul pakkusid nad veini ja selle kõrvast, hiljem on rõhuasetus rohkem toidul, kuid menüü on lühem ja lihtsam, võrreldes näiteks *trattoria*'ga.

95. Pildil näete **Aafrikast pärit puuvilja**, mille oataoline vili sisaldab magusat pikantse maitsega massi, mida kasutatakse kulinaarias, meditsiinis ja huvitaval kombel ka vase poleerimiseks (sisaldab viinhapet). Puu ise on levinud laialdaselt ka Aasias ja Ameerikas, suurim kasvataja on India. Milline puu ja vili?

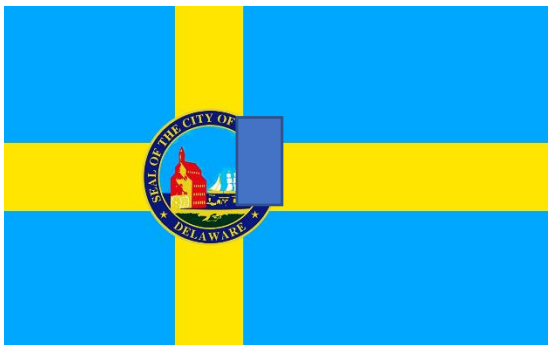

96. See **ettevõte** asutati 1904. aastal ning paar aastat hiljem palgati peainseneriks Gustaf Dalén. Tema leiutiste toel – näiteks tuletornivalgustid ja gaasipliit – kasvas ettevõtte jõudsalt. Dalén jäi 1912. aastal õnnetuse tagajärjel küll pimedaks, ent jätkas produktiivselt leiutamist ja sai samal aastal ka Nobeli preemia. Mis nime kandis see ettevõtte aastail 1909 kuni 2000?

97. 🎵🎵 Kuuldav **R'n'B-laulja** on nüüd ette võtnud suure kinnisvaraprojekti. Koos Senegali võimudega rajab ta Dakarist 100 km lõuna poole endanimelist linna, mis on inspireeritud „Musta pantri“ filmis esinevast Wakandast. Tulevikulinna hakkaks kehtima ainult krüptoraha, seegi laulja nime kandev. Kes?

98. Joe Bideni Delaware'i osariigis asuva **kodulinna** lipp ei meenuta Rootsi oma juhuslikult, kuna linn on rajatud esimese rootslaste USA asunduse Fort Christina asukohale. Tänapäevase nime andis talle Thomas Penn oma sõbra ning George II ajal Suurbritannia peaminister olnud Spencer Comptoni, ... krahvi auks. Mis linn, mille rongijaam kannab 2011. aastast Joe Bideni nime?

Vastused

1. Assamalla
2. Ken Loach
3. (Harilikud) pliiatsid
4. Willem II
5. Wayne van Niekerk, Shauna Miller-Uibo
6. Corgi
7. USA dollar / dollar
8. Don DeLillo
9. Hesperiid / hesperidium
10. Venemaa ja Kasahstan
11. Kild Kalevi NSV Li meistrikarikast
12. Story / stories
13. Mallorca, Lesbos
14. Plokiabel / blockchain
15. Ludwig August Mellin
16. Tiit Pääsuke
17. Maapirn ehk topinambur
18. Herbert von Karajan
19. Rama X (Tai kuningas)
20. Aretha Franklin, Adele
21. Pellegrini
22. Minnehaha
23. Pipedrive
24. Kiur ja ruik
25. Buff
26. Lembit Pärn
27. Mondo
28. Vigo
29. New Glenn
30. Ludwig van Beethoven
31. Hiiumaa, Muhumaa, Saaremaa (Saarte Liinide parvlaevad)
32. Augustus
33. Põis (põishüljes, põisrohi, põisadru)
34. Charité
35. Reformierakond / Reformipartei
36. Lhotse
37. Jäähoki
38. Bulgur
39. Lauri Sirp, Lauri Vasar
40. Viljandi rippsild
41. UNESCO Maailmapärandi nimekirjast kustutamine
42. Mihkelpäev, jüripäev
43. Alma Tomingas
44. Madu
45. Kahlil Gibran
46. Kauriteod / kaurikarbid
47. Araabia Ühendemiraadid / AÜE
48. Jan Nepomnijaštši
49. Vandersellid
50. „Soomuslaev Potjomkin“
51. Sünkroonujumine
52. Kerli Kõiv ja Luisa Rõivas (Värk)
53. Pony
54. Kuldnokk
55. Yonathan Netanyahu
56. Gambia
57. Katrin Tiidenberg
58. Catan / Catani asustajad
59. Amos Rex
60. Henry IV
61. Merkuur
62. Mayon (Filipiinid)
63. „Georg“, Asta Ots
64. Peep Talving (PERHi ülemarst, võistles espadronis)
65. Eugène Delacroix, Jean-François Millet
66. Juuni (lastekaitsepäev, Eesti lipu päev, leinapäev, võidupüha, jaanipäev)
67. Jüri Luik, Heiki Kranich
68. Aie
69. Slobodan
70. Liiter
71. Tšehhi
72. Nord Pool
73. Billy
74. Edinburgh Fringe
75. Volgasakslaste ANSV
76. Kilpkonnalised
77. Tsushima
78. Ämblikmees / Spider-Man
79. Austraalia ja Uus-Meremaa (Aasia ja Okeania konföderatsioonid)
80. Spinat
81. Giallo / gialli (kollane)
82. "Eesti rahva kannatuste aasta"
83. Raimonds (Vilde; võrkpallihõbe 1988)
84. Hassiidid (ortodokssed juudid 1 p)
85. Tšiili
86. Erie kanal
87. Tähnik
88. XTERRA
89. „Karikakar“
90. Karl Ristikivi
91. Vibulaskmine, kanuu(sprint)
92. Prekariaat
93. Rwanda ja Burundi
94. Osteria
95. Tamarind
96. AGA
97. Akon
98. Wilmington